

Sygn. akt VI U 1581/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: H. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 12 lipca 2016 r., znak: (...)

w sprawie: H. B. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu H. B. (1) prawo do emerytury od dnia (...)roku;

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 1581/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpatrzeniu wniosku H. B. (1) z dnia 18 maja 2015 r. – odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury. Powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) organ rentowy wskazał, iż odmówił przyznania wnioskodawcy emerytury ponieważ nie został udowodniony 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku i uzupełnionych w wyniku przeprowadzonego postępowania Zakład przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy:

- nieskładkowe: 1 miesiąca i 10 dni,

- składkowe: 28 lat, 10 miesięcy i 27 dni,

- stażu sumarycznego: 29 lat i 7 dni,

- stażu pracy w szczególnych warunkach: 1 rok 10 miesięcy i 28 dni.

Ponadto organ rentowy wyjaśnił, iż podtrzymuje przyczyny odmowy okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach (od 1 stycznia 1973 r. do 31 grudnia 1983 r. – (...) W. oraz od 27 września 1989 r. do 31 października 1991 r. i od 26 czerwca 1992 r. do 15 lipca 1992 r. – (...) zgodnie z decyzją z dnia 2 kwietnia 2012 r.

Odwołanie od tej decyzji wniósł ubezpieczony H. B. (2), domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury, a ponadto żądał on także zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu roszczenia głównego powód twierdził, iż do swojego wniosku o przyznanie emerytury dołączył komplet dokumentów potwierdzających jego staż pracy i staż pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze według poniższego zestawienia:

- Rolnicza Spółdzielnia im. (...) w W., od 1 lipca 1968 r. do 24 marca 1970 r. na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego i kombajnu,

- Spółdzielnia Kółek Rolniczych (...) od 27 marca 1970 r. do 20 grudnia 1972 r. na stanowisku traktorzysty,

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. (...) w W. od 21 grudnia 1972 r. do 13 maja 1984 r. na stanowisku kierowcy ciągnika,

- Przedsiębiorstwo (...) od 14 maja 1984 r. do 15 lipca 1992 r. na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych.

Ubezpieczony podnosił, iż ZUS nieprawidłowo ocenił jego staż pracy w Rolniczej Spółdzielni im. (...) w W., gdzie był on zatrudniony jako pracownik najemny i nigdy nie był członkiem ani tej ani innej spółdzielni. Nigdy też nie podpisywał żadnych dokumentów o członkostwie w spółdzielni, nie otrzymywał żadnych gratyfikacji należnych członkom rolniczych spółdzielni, dlatego ZUS powinien zaliczyć mu pracę w Rolniczej Spółdzielni im. (...) w okresie od 1 lipca 1968 r. do 24 marca 1970 r. oraz od 21 grudnia 1972 r. do 13 maja 1984 r. jako pracę pracownika w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ponadto w ocenie ubezpieczonego ZUS nieprawidłowo zakwalifikował również okres jego pracy w P.P.U. (...) w okresie od 27 września 1989 r. do 31 października 1991 r. oraz od 26 czerwca 1992 r. do 15 lipca 1992 r. W okresach tych ubezpieczony – jak twierdził – pracował jako kierowca samochodów ciężarowych w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, powołując się na argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ rentowy podniósł, iż uprzednio, decyzją z dnia 2 kwietnia 2012 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie wymaganej przesłanki posiadania 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Od decyzji tej powód złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który wyrokiem z dnia 18 września 2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 9 września 2012 r. (sygnatura akt VI U 3049/12).

Pozwany w dniu 25 października 2012 r. złożył apelację od powyższego wyroku. W ocenie Zakładu brak było możliwości uznania wnioskodawcy za pracownika jako członka spółdzielni, gdyż świadczył on pracę na podstawie stosunku członkostwa, a nie stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie (sygnatura akt III AUa 2026/12), a Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej ubezpieczonego (sprawa o sygn. akt II UK 576/13).

Po wniesieniu w niniejszej sprawie odwołania decyzją z dnia 12 lipca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. uchylił swoją wcześniejszą decyzję z dnia 22 maja 2015 r. (zaskarżoną odwołaniem) i po rozpatrzeniu wniosku H. B. (1) z dnia 18 maja 2015 r. ponownie odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury z powodu nieudowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy powołał dla uzasadnienia tej decyzji tę samą argumentację, którą przedstawił w uzasadnieniu decyzji z dnia 22 maja 2015 r., z tą modyfikacją, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjął za udowodniony okres pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat 8 miesięcy i 25 dni (w tym okres służby wojskowej od 18 lutego 1972 r. do 14 grudnia 1972 r.).

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył co następuje:

Ubezpieczony H. B. (1) (ur. (...)) w dniu 18 maja 2015 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w B. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach, w treści którego podał iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Wcześniej, w dniu 5 marca 2012 r. ubezpieczony złożył już wniosek o przyznanie powyższej emerytury. Wniosek ten został rozpatrzony przez (...) Oddział w B. decyzją odmowną z dnia 2 kwietnia 2012 r., a odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 marca 2013 r. wydanym w sprawie III AUa 2026/12. Wyrok ten przesądza prawomocnie, iż okres zatrudnienia ubezpieczonego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w W. od 21 grudnia 1972 r. do 13 maja 1984 r. nie może zostać zakwalifikowany do okresu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach, gdyż zatrudnienie to nie było wykonywane na podstawie stosunku pracy, lecz na podstawie stosunku członkostwa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wydany w sprawie o sygn. akt III AUa 2026/12 wraz z uzasadnieniem – k. 61-70 akt tej sprawy).

Powyższe ustalenie miało dla Sądu Okręgowego rozstrzygającego niniejszą sprawę charakter wiążący, stosownie do art. 365 kpc, w myśl którego orzeczenie prawomocne wiąże mnie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Jedynie marginesowo dostrzec w związku z powyższym należy, iż dodatkowe dowody z dokumentów zebrane w niniejszym procesie w pełni potwierdzały to ustalenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Powód H. B. (1) ujęty był bowiem na listach płac członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w W. wystawionych w okresie jego zatrudnienia w tej Spółdzielni (dowody: listy płac członków (...) nadesłane do akt sprawy przez podmiot archiwizujący te dokumenty – mgr inż. J. F.).

Jednak pozostały zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy dawał podstawę do uwzględnienia odwołania albowiem jednoznacznie wskazywał, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony legitymował się ponad piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Z decyzji organu rentowego z dnia 12 lipca 2016 r. wynikało, iż nie było sporu między stronami co do kwestii, iż okres zatrudnienia pracowniczego ubezpieczonego w M. (...) w Z. Państwowego Ośrodka (...) w S. (później (...) w P. (...) Z.) od 27 marca 1970 r. do 20 grudnia 1972 r. (2 lata 8 miesięcy i 25 dni, w tym okres służby wojskowej od 18 lutego 1972 r. do 14 grudnia 1972 r.) był okresem pracy w szczególnych warunkach. Okoliczność tę potwierdziły zresztą dowody ze świadectwa pracy z dnia 20 grudnia 1972 r. wystawionego przez M. (...) w Z. (...) w S., duplikat świadectwa pracy z dnia 7 lipca 1984 r. wystawiony przez (...) w P. i świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 3 września 1999 r. wystawione przez następcę prawnego pracodawcy – Spółdzielnię (...) w P.).

Dowody te wskazywały jednoznacznie, iż w powyższym okresie ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach (stale i w pełnym wymiarze czasu pracy) na stanowisku kierowcy ciągnika wskazaną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – wykazie A, dziale VIII poz. 3.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w:

1) Przedsiębiorstwie (...) – G. Zarządzie (...) Montażowych w B. (następnie przekształconym w Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) Spółkę z o.o. Zakład w B.) od 14 maja 1984 r. do 15 lipca 1992 r., przy czym w okresach od 27 września 1989 r. do 31 października 1991 r. oraz od 26 czerwca 1992 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (wykaz A dział V w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) na stanowisku montera aparatury i urządzeń chemicznych (załącznik do rozporządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego - dz. Urzęd. MPChIL z 1987 r. Nr 3 – wykaz A dział V pkt 5 lit. B ppkt 3). Prace montera konstrukcji metalowych na wysokości ubezpieczony wykonywał także na budowie eksportowej w Czechosłowacji w okresach od 16 maja 1988 r. do 31 maja 1989 r. i od 21 czerwca 1989 r. do 31 sierpnia 1989 r. (dowody z dokumentów w aktach osobowych powoda). W pozostałych okresach zatrudnienia u tego pracodawcy powód pracował jako kierowca samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (wykaz A dział V w transporcie i łączności poz. 2 – praca kierowców samochodów ciężarowych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów). Powyższe ustalenia potwierdzały następujące dowody:

- świadectwo nr 18/97 z dnia 15 lipca 1992 r. wykonywania prac w szczególnych warunkach na stanowisku montera aparatury i urządzeń chemicznych wystawione przez dyrektora Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego (...) – (...) Spółki z o.o. Zakład w B. (w aktach osobowych ubezpieczonego nadesłanych do akt sprawy przez podmiot archiwizujący – (...) Spółkę z o.o. w K.),

- świadectwa pracy z dnia 28 lutego 1991 r. i z dnia 15 lipca 1992 r. wystawione za okresy, w których wskazano, iż ubezpieczony był zatrudniony na stanowiskach kierowcy i montera,

- umowa o pracę z dnia 14 maja 1984 r. zawarta na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, w której powierzono ubezpieczonemu obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego i ciągnika rolniczego,

- postanowienie Prokuratury Rejonowej w G. z dnia (...) r. o częściowym umorzeniu śledztwa (sygn. Akt (...)), z którego wynika, iż ubezpieczony H. B. (1) kierował samochodem marki K. (w aktach osobowych),

- orzeczenie lekarskie z dnia 10 grudnia 1984 r. w sprawie przydatności do pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego (w aktach osobowych),

- zeznania świadka A. B. (e-protokół rozprawy k. 107, skrócony protokół rozprawy k. 103-104) potwierdzające, iż ubezpieczony pracował jako kierowca pojazdu ciężarowego marki K. o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz jako kierowca autobusu o liczbie miejsc 30, a także jako kierowca ciągnika i montera rurociągów konstrukcji stalowych na wysokości,

(dowód z przesłuchania ubezpieczonego (e-protokół rozprawy k. 107);

2) (...) Spółdzielni (...) w B. w okresie od 12 października 1993 r. do 13 kwietnia 1995 r. (1 rok, 6 miesięcy i 3 dni) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, co potwierdził dowód z dokumentu (świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 7 lipca 2016 r. wystawionego przez następcę prawnego powyższego pracodawcy (...) Spółdzielnię (...) w B.) oraz wiarygodne i spójne zeznania świadków S. M. i Z. B., potwierdzające, iż ubezpieczony był kierowcą samochodów ciężarowych marki S. (e-protokół rozprawy k. 122, skrócony protokół rozprawy k. 119-120 akt sprawy);

3) P.U.H. (...) w Ł. w okresie od 15 czerwca 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. (3 lata, 6 miesięcy i 16 dni) na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, co potwierdził dowód z dokumentu: świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 5 lipca 2016 r. (k. 76 akt sprawy) oraz dowody z zeznań świadka M. K. (e-protokół rozprawy k. 122, skrócony protokół rozprawy k. 119), z których wynikało

iż w powyższym okresie ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na wyżej wymienionym stanowisku, kierując pojazdami marki m., V. i M. i przewożąc towary spożywcze oraz przyczepy, naczepy i dźwigi.

Wskazany materiał dowodowy był spójny i nie zawierał wzajemnych sprzeczności. Dowody z dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego oraz złożonych przez powoda do akt sprawy potwierdzone zostały dodatkowo dowodami z osobnych źródeł dowodowych. Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, iż materiał ten posiada na tyle znaczną moc dowodową, iż pozwala na dokonanie powyższych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i ust 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn

oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej oraz § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. wymagany okres składkowy i nieskładkowy (okres zatrudnienia wymagany do emerytury) wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Natomiast § 4 ust. 1 powyższego rozporządzenia Rady Ministrów stwierdza, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Nie było sporu między stronami co do tego, iż ubezpieczony ukończył skrócony wiek emerytalny, nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej posiadał wymagany okres zatrudnienia w wymiarze 29 lat i 7 dni oraz iż w dniu 18 maja 2015 r. złożył w ZUS wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Jedyną sporną kwestią między stronami było to, czy na dzień 1 stycznia 1999 r. powód posiada wymaga okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat.

W tym zakresie postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie wykazało, iż ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach w niżej wymienionych okresach:

1) od 27 marca 1970 r. do 20 grudnia 1972 r. (w tym okres służby wojskowej) – czyli 2 lata, 8 miesięcy i 25 dni (okoliczność przyznana przez organ rentowy),

2) od 14 maja 1984 r. do 15 lipca 1992 r. (z wyłączeniem urlopów bezpłatnych od 9 października 1989 r. do 2 grudnia 1989 r. – 1 miesiąc i 26 dni) – czyli 8 lat i 7 dni,

3) od 14 października 1993 r. do 13 kwietnia 1995 r. – czyli 1 rok, 6 miesięcy i 3 dni,

4) od 15 czerwca 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. – czyli 3 lata, 6 miesięcy i 16 dni.

Powyższe okresy dały łączny okres pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, 9 miesięcy i 21 dni.

Ubezpieczony zatem spełnił normatywne warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa materialnego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał powodowi prawo do emerytury od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on ponowny wniosek o to świadczenie (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W punkcie II wyroku Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej) albowiem istotne dla rozstrzygnięcia sporu ustalenia dokonane zostały na podstawie dowodów, którymi nie dysponował w postępowaniu administracyjnym organ rentowy.